

їх не слід дозволяти, навіть якщо вагітність настала внаслідок зґвалтування або інцесту.

Ще одна головна відмінність антиабортного руху від інших форм агітації у тому, що антиабортні активісти спрямовують свої зусилля не на уряд, великий бізнес чи компанії з видобування викопного палива, а на пацієнок, які потребують медичної допомоги, а також на медсестер і лікарів, що їй надають. Хоча рішення робити аборт чи не робити може бути для когось одним із найважливіших у житті, ідеологи антиабортного руху можуть за межами клінік переслідувати жінок, які хочуть зробити аборт.

Тривожні переконання, які просувають антиабортні активісти, варіюються: від пов'язування абортів із сатанізмом, дияволом і жертвопринесенням дітей до протистояння сексуальному контролю і контролю народжуваності, і аж до переконання, що слід заборонити навіть переривання вагітності після зґвалтування. Експерти розповідали мені, що більшість антиабортних активістів у Великій Британії виступають проти абортів у випадках зґвалтування, інцесту, смертельних патологій плоду або якщо вагітність загрожує життю жінки¹¹.

Такі активісти застосовують тактику переслідування: зазвичай вигукують «мама» або «вбивця» до жінок біля клінік; розповсюджують брехливі, з медичного погляду, брошури (як-от матеріали, у яких неправдиво стверджують, що аборт викликає рак молочної залози); стежать за жінками на вулиці й роблять багато іншого. Ця проблема не другорядна: за 2019 рік понад 100 000 жінок, які відвідували клініки, стали мішенями для антиабортних демонстрацій¹². На щастя, нині така практика незаконна, оскільки восени 2022 року парламентарі проголосували за впровадження загальнонаціональних «буферних зон» довкола установ, що надають послуги з переривання вагітності в Англії та Уельсі. Уточню, що «буферна зона» передбачає заборону перебування антиабортних протестувальників чи будь-яких інших демонстрантів біля клініки, лікарні чи поблизу них.

Помилковим є припущення, що релігійність іде пліч-о-пліч з антиабортним активізмом. Опитування британських суспільних настроїв свідчать: віруючі люди схильні вважати, що жінки повинні мати право на аборт, майже так само, як і нерелігійні особи. Ба більше, опитування, опубліковане 2020 року, підтвердило: 9 з 10 дорослих британців вважають, що жінки мусять мати доступ до послуг з переривання вагітності в Британії, і конкретно ідентифікують себе, як «прихильники вибору»¹³. Це полегшення, з огляду на те, що приблизно кожна третя жінка в Британії зробить аборт протягом свого життя.

Хоч у Великій Британії аборт давно легалізували, у багатьох країнах світу ця процедура, на жаль, поза законом, тож тим, хто отримує або надає дозвіл на переривання вагітності, загрожує штраф або ув'язнення. Дані абсолютно чітко свідчать: заборона не зупиняє проведення абортів, а лише витісняє їх у підпілля, спонукаючи жінок робити небезпечні, незаконні аборти. У всьому світі небезпечні аборти – досі основна причина материнської смертності й ускладнень, яких можна було б уникнути. Дослідження Фонду в галузі народонаселення ООН засвідчило: понад 60% незапланованих вагітностей закінчуються абортів, і приблизно 45% усіх абортів у світі – небезпечні. Дослідники зазначають, що близько 5–13% усіх материнських смертей – побічний результат небезпечних підпільних абортів¹⁴. Підпільно переривають вагітність за умов, коли аборти незаконні, суворо обмежені чи занадто дорогі. Не лише жінки роблять аборти. Трансгендерні чоловіки й небінарні люди також намагаються перервати вагітність, і при цьому їх додатково стигматизують.

Підсумуємо: заборона абортів украї небезпечна для здоров'я жінок і людей, які мають матку. Ба більше, обмеження доступу до безпечних абортів найбільше шкодить жінкам із маргіналізованих і бідних громад, а також із віддалених сільських районів. Ця проблема в США щораз загострюється, після того як у червні 2022 року Верховний Суд скасував постанову

77%
ЛІДЕРІВ
АНТИАБОРТНОГО
РУХУ – ЧОЛОВІКИ.

100%
З НИХ НІКОЛИ
НЕ ЗАВАГІТНІЮТЬ.

КАМПАНІЯ ГРОМАДСЬКОГО ОСВІТНЬОГО
ПРОЄКТУ НА ЗАХИСТ ПРАВА ВИБОРУ

1

АБОРТ

*«Я більше не приймаю того, чого не можу змінити.
Я змінюю те, з чим не можу змиритися».*

Анджела Девіс

Право на аборт – це тема, яка, мабуть, найбільш гостро поляризує суспільство в сучасному політичному дискурсі. Причина ось яка: з одного боку, є люди, які вважають жінок, що роблять аборт, убивцями; з іншого боку, є ті, хто вважає, що жінки мають самостійно вирішувати, чи виношувати вагітність. Не дивно, що цим двом групам важко знайти золоту середину, тобто компроміс. Якщо ви вважаєте, що аборт – не лише безпечна, рутинна та легальна медична процедура, а й невід’ємне право людини, вам буде важко порозумітися з тими, хто прирівнює переривання вагітності до вбивства. Якщо хочете відчутти страшну й різку риторику противників абортів, зверніть увагу на висловлювання Джейкоба Ріс-Могга, впливового депутата парламенту від Консервативної партії. Він назвав аборти морально неправильними й охарактеризував їх як «культ смерті», стверджуючи, що

«Роу проти Вейда» – знаковий вердикт, який з 1973 року гарантував легальність абортів по всій країні. Хоча запеклі дебати щодо абортів у США точаться вже давно, прихід Дональда Трампа до Білого дому в січні 2017 року надихнув антиабортних ідеологів на нові звершення. Та найважливіше те, що саме тоді президент США призначив суддів Верховного Суду, які згодом скасували постанову «Роу проти Вейда». Відтоді доступ до абортів у значній частині Америки кардинально змінився: мільйони жінок утратили законне право на аборт, а більшість переривань вагітності заборонили в 13 штатах. У Джорджії аборти заборонені приблизно від шостого тижня вагітності – на цьому терміні багато жінок навіть не підозрюють про вагітність. Виникає запитання: як зрозуміти, що ви хочете зробити аборт, чи як вимагати від медичних служб провести його, якщо ви навіть не знаєте, що вагітні? Крім того, більшість штатів США, які швидко обмежили аборти після скасування постанови, ухвалили не дозволяти переривання вагітності у випадках зґвалтування або інцесту.

У війні за репродуктивні права під заборною опинилися й абортивні таблетки. Метью Качмарик, консервативний окружний суддя в Техасі, якого призначив Трамп, у квітні 2023 року ухвалив рішення заборонити медикаментозні аборти на всій території США, призупинивши 20-річний дозвіл Управління з контролю за харчовими продуктами й лікарськими засобами (FDA) на використання абортивного препарату Міфепристон. Однак за лічені хвилини інший окружний суддя ухвалив протилежне рішення у штаті Вашингтон. Адміністрація Джо Байдена пообіцяла оскаржити рішення Качмарика. Цей скандал спровокувала група антиабортних активістів і права юридична група, які розпочали судовий процес, щоб скасувати дозвіл федерального уряду на використання Міфепристону. Качмарик своєю чергою погодився, що спровокувало судовий позов, який, імовірно, дійде до Верховного Суду США. Медикаментозний аборт

передбачає приймання двох таблеток, першою з яких є Міфепристон. Медикаментозні аборти становлять понад половину всіх абортів в Америці, а Міфепристон вживали мільйони жінок по всьому світу, щоб перервати небажану вагітність¹⁵.

Якщо і є крихітний просвіток у зловісній ситуації, що охопила Америку, то це те, що вона підсвітила проблеми з доступом до абортів у Великій Британії, яка лежить по той бік океану. Де-що приголомшує, що в Англії, Шотландії та Уельсі аборти, згідно з Законом про аборти 1967 року, досі вважають кримінальним злочином. Закон, прийнятий 1861 року, зазначає, що будь-яку жінку, яка перериває вагітність без письмового дозволу двох лікарів, які мусять погодитися, що продовження вагітності буде ризикованим для фізичного або психічного здоров'я жінки, можуть засудити до довічного ув'язнення. Будь-якого медичного працівника, який зробить підпільний аборт, можуть притягнути до кримінальної відповідальності.

Хоча клініки для абортів, благодійні організації, престижні медичні установи, парламентарі й активісти роками вимагають декриміналізувати аборти у Великій Британії, цього питання багато хто вперто не помічає. Виведення закону про аборт з кримінального поля також не було пріоритетним для минулого консервативного уряду. Я вивчила документи, які свідчать, що колишній прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак і високопоставлені члени його уряду голосували проти розширення доступу до абортів або ухилялися від ключових голосувань щодо переривання вагітності¹⁶.

Уся ця несправедливість щодо абортів частково породжена мізогінними хибними уявленнями, які не лише зводять розуміння жінки до матки з ніжками, а й ігнорують численні причини, через які вона може вирішити зробити аборт. Серед них, зокрема, небажання народжувати дитину, фінансова неспроможність мати дитину, наявність великої кількості дітей і небажання мати їх більше, вагітність після зґвалтування або

домашнього насильства, смертельна патологія плоду або проблеми зі здоров'ям, які можуть призвести до того, що доношена вагітність стане причиною смерті.

Аборт – це тема, яка глибоко мене хвилює і в якій я маю безпосередній досвід. Навесні 2022 року я написала репортаж від першої особи про жахливу боротьбу за доступ до абортів на початку того самого року. Служби з проведення абортів були такими перевантаженими, що мені пропонували їхати за сотні миль від столиці, Лондона, де я живу, до Донкастера чи Ліверпуля¹⁷. І це ще не все. Відтермінування призвело до того, що мені мало не довелося робити хірургічний аборт замість медикаментозного. Така процедура хоч і безпечна, але ризикованіша для здоров'я, а також значно інвазивніша. У цій статті я докладно описала процес переривання вагітності, тому вона може бути корисною для тих, хто саме проходить через це або хто підтримує близьку людину в такій ситуації.

Люди, які виступають проти абортів, мають право на власну точку зору, але це не дає їм підстави нав'язувати свої особисті переконання іншим, тим паче коли йдеться про чийсь тіла й життя. Змушування, тиск на жінку, щоб вона продовжувала небажану вагітність, можна прирівняти до тортур. Згадаймо відомий випадок, коли американка, яка відпочивала на Мальті, шукала можливості зробити аборт. На Мальті діє одне з найсуворіших антиабортних законодавств у світі, згідно з яким переривання вагітності – незаконне за будь-яких обставин. Жінка звернулася до лікарні з сильною кровотечею на 16-му тижні вагітності, однак лікарі відмовили їй у життєво необхідному аборті. Її страждання і факт, що, за прогнозами, дитина не мала шансів вижити, не переконали медиків допомогти. Риторика антиабортних ідеологів, які постійно торочать, що вони «за життя», здається порожньою і нещирою, адже вони при цьому не зважають на життя самої жінки, яка виношує дитину. Безумовно, останнє слово має бути за нею.

СТАТИСТИКА

- › Майже в половині штатів США таблетки для переривання вагітності заборонені або доступ до них обмежений¹⁸.
- › Дедалі більше країн упроваджують політику, яка змушує жінок народжувати більше дітей, стигматизуючи тих, які захотіли мати меншу сім'ю, як непатріотичних, за допомогою «правих, популістських і націоналістичних адміністрацій»¹⁹.
- › Близько третини британок не знають, як зробити аборт за місцем проживання, і лише кожна четверта розуміє, як працює закон про аборти у Великій Британії²⁰.
- › Колишні парламентарі (прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак, канцлер Джеремі Гант, міністр закордонних справ Джеймс Клеверлі й міністерка внутрішніх справ Суелла Браверман) з 2015 року утримувалися або голосували проти всіх законодавчих ініціатив, що стосуються абортів в Англії, зокрема щодо створення буферних зон навколо клінік для захисту жінок, які бажають перервати вагітність, від переслідувань з боку протестувальників; а також щодо дозволу на ранні медикаментозні аборти в домашніх умовах і декриміналізації абортів²¹.
- › Найбільше дослідження абортів у Великій Британії виявило, що медикаментозні аборти в домашніх умовах на ранніх термінах не становлять більшого ризику, тож жінки можуть провести процедуру на більш ранніх термінах вагітності²².
- › Дедалі більша кількість британок потрапляють під поліційне розслідування, у зв'язку з підозрою в незаконних абортах²³.
- › Рівень небажаних вагітностей найвищий у країнах, де доступ до абортів обмежений, а найнижчий – у країнах, де переривання вагітності законне²⁴.
- › Рівень абортів у країнах, де переривання вагітності обмежене, майже зрівнюється з рівнем у країнах, де вони дозволені²⁵.
- › Щороку понад 22 000 жінок і дівчат помирають унаслідок небезпечних переривань вагітності²⁶.

- › Щороку мільйони жінок і дівчат змушені звертатися до лікарень через ускладнення, які виникли внаслідок небезпечних абортів. Деякі з них інвалідизуються або пізніше не можуть завагітніти²⁷.
- › Трансгендерні, небінарні й гендерно різноманітні люди, які хочуть зробити аборт, стикаються з перешкодами та стигматизацією через трансфобію та невігластво медичних працівників.
- › Повна заборона абортів діє на Філіппінах, у Домініканській Республіці, Єгипті, Іраку, Лаосі, Нікарагуа, Сальвадорі, Гондурасі, Сенегалі, Гаїті та в інших країнах²⁸.
- › У близько тридцяти країнах аборти дозволяють, тільки якщо життя жінки zagrożене. Це, зокрема, Мексика, Нігерія, Іран, Бразилія, Венесуела, М'янма й Афганістан²⁹.

ПЕРЕМОГИ

- › У жовтні 2019 року в Північній Ірландії легалізували переривання вагітності, після того як парламентарі у Вестмінстері з неймовірним відривом проголосували за надання жінкам права на аборт, що поклало край забороні проводити цю процедуру майже за будь-яких обставин, навіть при зґвалтуванні й інцесті.
- › Після того як у березні 2020 року Велику Британію вразив ковід, міністри дозволили надсилати поштою таблетки для абортів, які слід було приймати вдома після телефонної консультації.
- › Члени парламенту проголосували за створення в Англії та Уельсі загальнонаціональних буферних зон біля клінік, де проводять аборти (так звана буферна зона зупиняє анти-абортних протестувальників чи інших демонстрантів, які стоять біля клініки, лікарні чи поблизу).
- › 2021 року Верховний Суд Мексики визнав неконституційним кримінальне покарання за переривання вагітності.

- › У грудні 2020 року Аргентина стала першою великою країною Латинської Америки, у якій легалізували аборти. Це велика перемога активних феміністок, які понад три десятиліття вимагали переглянути дуже суворі закони про аборти.
- › 2022 року Колумбія стала останньою країною Латинської Америки, яка декриміналізувала аборти.

ДЖЕРЕЛА

- › *British Pregnancy Advisory Service (BPAS) and MSI Reproductive Choices UK* – дві провідні організації, що надають послуги з переривання вагітності у Великій Британії.
- › *Women on Web* – онлайн-сервіс з абортів, який допомагає людям отримати доступ до безпечних таблеток для переривання вагітності майже в 200 країнах, включно з тими, де аборти заборонені чи обмежені.
- › *Doctors for Choice* – об'єднання лікарів, медичних працівників і студентів, які виступають за право на аборт.
- › *Abortion Support Network* – надає людям доступ до абортів у Польщі, Франції, Угорщині, Ірландії, Іспанії, Північній Ірландії та інших країнах ЄС.
- › *Abortion Rights* – відома національна організація, що виступає за право мати вибір.
- › *Guttmacher Institute* – дослідницька організація, яка відстоює сексуальне й репродуктивне здоров'я та права в усьому світі.
- › *Iras* – просування репродуктивної справедливості шляхом розширення доступу до абортів і контрацепції.
- › *Planned Parenthood* – найбільша установа з проведення абортів і репродуктивного здоров'я в США, працює також у всьому світі.